Az idő arcai

2024/04/12 - 2024/07/13

Az OSZK időszaki kiállítása innovatív és családbarát módon mutatja be az antik és a keresztény kultúra időfelfogását: a kalendáriumok, krónikák, képeslapok és fényképek mellett gyermekek számára is kipróbálható, kézzel fogható és digitális különlegességek várják a látogatókat.

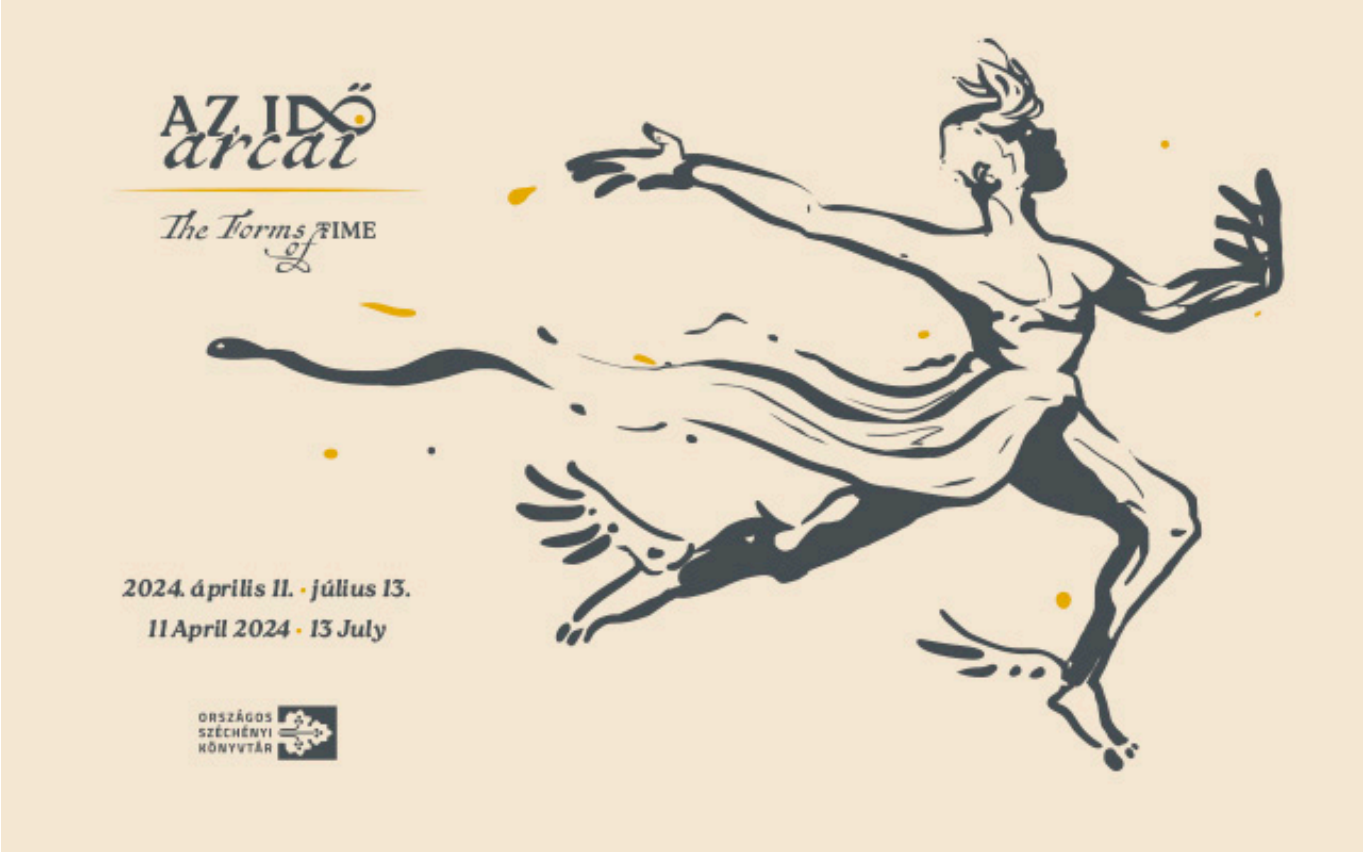

[1]

***Az idő arcai* című kiállítás innovatív és családbarát módon mutatja be az antik és a keresztény kultúra időfelfogását:** a kalendáriumok, krónikák, képeslapok és fényképek mellett gyermekek számára is kipróbálható, kézzel fogható és digitális különlegességek várják a látogatókat, akik egyéb kincsek mellett a páratlan *Pannonhalmi Hóráskönyvvel* és Liszt Ferenc zsebnaptárával is megismerkedhetnek.

A tárlat **2024. április 12-étől július 13-áig,**
keddtől szombatig 10 és 18 óra között tekinthető meg
(pénztárzárás: kedd–csütörtök 17 óra, péntek–szombat 18 óra).

Olvasójeggyel rendelkező látogatóink ingyenesen nézhetik meg a kiállítást.
Olvasójeggyel nem rendelkező látogatóinknak az alábbi jegyárak érvényesek:

Teljes árú jegy: 1200 Ft
Kedvezményes (diák-, nyugdíjas-) jegy: 600 Ft
Családi jegy 4 főre: 3000 Ft
Családi jegy 3 főre: 2500 Ft

Tárlatvezetés (igényelhető): 3000 Ft/csoport
Iskolai csoportok számára a tárlatvezetés ingyenes.
Regisztráció (legkésőbb két héttel a tervezett látogatás előtt): csoportvezetes@oszk.hu [2]

Az egyedülálló kiállítás célja bemutatni ünnepeinket, a hétköznapokból kiemelkedő emléknapjainkat, azok évről évre való megünneplésének fontosságát. Bepillantást enged a régi korok időről alkotott elképzelésébe, és azt is felvillantja, hogy eleink hogyan fürkészték a jövőt, hogyan gondoltak a hétköznapokra és az ünnepekre.

[3]

Astronomicum Caesareum
Petrus Apianus asztronómus és Michael Ostendorfer rézmetsző műve, az Astronomicum Caesareum is az uralkodók jövőjének megismerését segíti.
A táblázatokkal és korongokkal követhető az égitestek mozgása, amelyekből következtetni lehet a fejedelmi élet nagy kérdéseire. Ezzel a koronggal a holdcsomópontok napi helyzetét lehet meghatározni.
Apianus úgy tudta, a világegyetem középpontjában a Föld áll, az ismert égitestek pedig körülötte keringenek többé-kevésbé kitérő körpályákon. Ahol a Hold pályája és a Nap pályája, az ekliptika metszik egymást, ott vannak a holdcsomópontok. A Hold a felszálló holdcsomóponton emelkedik az ekliptika fölé (Sárkányfej) és a leszálló holdcsomóponton süllyed alá (Sárkányfarok). Az európai asztrológusok ezeknek a pontoknak a naponi napra változó helyzetéből a horoszkópot kiegészítő következtetéseket vontak le. Például ha a Sárkányfarok az újszülött ascendensének a házába mutat, az látásproblémákat vetíthet előre.
Hunyadi Mátyás király legelterjedtebb, 1443. február 24-i születésnapjára kiszámolt horoszkópjának Bak (Capricornus) ascendense van, vajon kellett tartania attól, hogy látása megromlik? Ez a korong segít választ adni a kérdésre.
1. Keressük meg az 1400-as évet a táblázat időszámításunk szerinti oszlopában (Radices post Christum). Itt látjuk, a csillagjegy (S), a fok (G) és a szögperc (M) értékeket, ezek közül az első kettőre lesz szükségünk.
2. Forgassuk el a Sárkányfejet (CAPVT) a csillagjegyek legkülső, 12 részre osztott gyűrűjének keresztjel jelölt kezdőpontjától az S érték szerinti osztással, vagyis csillagjeggyel az óramutató járásával ellentétes irányba!
3. Ezután a fokuk egyel beljebbi, harmincasával számozott gyűrűje szerint G fokkal forgassuk tovább a Sárkányfejet, 1400. január 1-én ezen a ponton volt.
4. Az 1443-as év kezdetének megtalálásához keressük meg a sárkányos korong legkülső, sárga gyűrűjén a 42-es számot. Jelöljük meg a színórral ezt a helyet, majd fordítsuk ide a sárkány fejét, 1442. december 31-én ezen a ponton volt a Sárkányfej.
5. Végül keressük meg a Sárkányfej melletti kis naptáron Mátyás születésnapját, jelöljük meg a színórral, majd fordítsuk ide a Sárkányfejet. A Sárkányfarok (CAVDA) helyzetét a kör átellenes pontján olvashatjuk le.
1. Find the year 1400 in the AD column of the table (Radices post Christum). Here you will see the zodiac sign (S), the degree (G) and the minute (M), of which you will need the first two numbers.
2. Rotate the Dragon's Head (CAPVT) counterclockwise from the starting point marked with a cross (✠) on the outermost band of the 12 zodiac signs to the horoscope sign marked by the value of S.
3. Then rotate the Dragon's Head by the value of G on the next band towards the centre, each section of it numbered from 1 to 30, this is the point where it was on 1 January 1400.
4. To find the beginning of the year 1443, locate the number 42 on the outermost yellow band of the disc with the dragon. Mark this spot with the thread and then turn the dragon's head here, on 31 December 1442 the Dragon's Head was on this spot.
5. Finally, on the little calendar next to the Dragon's Head, find Matthias' birthday, mark it with the thread, and then turn the Dragon's Head here. Find the position of the Dragon's Tail (CAVDA) on the opposite side of the circle.
The astronomer Peter Apian and the copper engraver Michael Ostendorfer's Astronomicum Caesareum also helps to predict the future of rulers. Tables and discs track the movements of the celestial bodies which can be used to deduce the major questions of princely life. The present disc can be used to determine the daily position of the lunar nodes.
Apian believed in the geocentric model of the universe, namely that the known celestial bodies rotated around the Earth in more or less divergent orbits. Where the Moon's orbit and the Sun's orbit, the ecliptic, intersect, there are the lunar nodes. The Moon rises above the ecliptic at the ascending lunar node (Dragon's Head) and descends at the descending lunar node (Dragon's Tail).
European astrologers have drawn conclusions from the position of these points, which vary from day to day, in order to complement the horoscope. For example, if the Dragon's Tail points at the house of the newborn's ascendant, this can predict vision problems.
Based on King Matthias' most commonly known date of birth, 24 February 1443, his horoscope's ascendant is Capricorn (Capricornus). Did he have to worry about sight problems? This disc helps answer the question.
TABVLA VERI MOTVS
CAPVT DRACO
Tarthatott Mátyás király látásromlástól a születési horoszkópja alapján?
Igen
Nem

[4]

Napforgató
The night of 23 to 24 June is St. Ivan's Eve.
Due to calendar reforms, it is no longer the shortest night,
but it is still a reminder of the triumph of light:
on the summer solstice, the sun rises highest
and dominates the sky for 16 hours.
Spin the handle to help the sun reach
the zenith and shine in all its glory!
A június 23-ról 24-re virradó éjszaka Szent Iván éjszakája.
A naptárreformok miatt már nem ez a legrövidebb éjszaka,
de így is a világosság győzelmére emlékeztet:
a nyári napforduló napján délre a legmagasabban
a nap és 16 órán keresztül uralja az eget.
A tekerő megforgatásával segítsd a napot a delelőre jutni,
hogy teljes fényében ragyoghasson!
Minden szem gabonáért...
PEDAGÓGUSNAP
1956. JUN. 3.

[5]

Septem Ætates
Hominis.
Az Embernek
hét ideje.
AZ IDŐ
arcai
The Forms of TIME

[6]

A családok számára is élményt nyújtó kiállítás **az idő három aspektusát** ragadja meg, bepillantást engedve az időről való gondolkodásunkba. Az első, *lineáris* térben kronologikusan felépülő művek láthatók: krónikák, régi kalendáriumok, híres emberek határidőnaplói. A *ciklikus* időt bemutató második térben jelenik meg az év és a nap köre. Ezen a helyszínen láthatók az egyházi évhez kapcsolódó szerkönyvek, valamint itt mutatjuk be jeles napjaink egymásra épülését. A harmadik terem a *múló pillanatba* helyezi a látogatót. Egyfajta lelki vezetés során különleges tárgyak és idézetek segítenek megérteni minden pillanat fontosságát, az ezekben rejlő lehetőségeket és értéket.

Mivel az antikvitásban két alakkal, Khronosszal és Kairosszal ábrázolták az időt, a kiállítótérben ez a két alak kíséri a látogatót. **Khronosz** a végtelenül hömpölygő idő megtestesítője, a fiatal **Kairosz** viszont az értékes pillanatnyi időt fejezi ki.

A rohanást, a körforgást és az ünnepi pillanatokat jeleníti meg a kiállítás, amelyben bábfigurától az éggömbig, jóskönyvtől Liszt Ferenc zsebnaptáráig változatos dokumentumokkal és tárgyakkal találkozhatunk, így térképek, fotók, órák, plakátok, mozgóképes és hangzóanyagok egyaránt színesítik a tárlatot.

[7]

APRILIS • APRIL
2. A mesoirás napja • International Children's Book Day
14. A könyvtárosok világnapja • International Librarian Day
24. A rendőrség napja • Hungarian Day of Police
május 19.
Pünkösd
19 May
Pentecost
Ez pazarlás!
ANYÁK NAPJA
MÁJUS 8
A KÖLTÉSZET NAPJA
2023. május 30.
A túlfogyasztás napja Magyarországon
30 May 2023
Hungarian Overshoot Day

[8]

Buch
Geschopf
Der

[9]

[10]

Külön erre az alkalomra érkezett Budapestre az 1500 körül készült ***Pannonhalmi Hóráskönyv*** [11], amely *Az idő arcai* egyik kiemelt látványossága. A legrátermettebbek lehetőséget kapnak arra, hogy egy 16. századi csillagászati eszköz segítségével bepillantást nyerjenek az európai asztronómia műhelytitkaiba, míg a saját jövőjük felől érdeklődők a modern technika és a ***Fortuna*** **sorsvető könyv** virtuális „házasságának” segítségével pillanatok alatt jósolhatnak maguknak olyan kérdésekben, hogy valaki sok ideig él-e, jó szerencséje lesz-e, gazdag lesz-e valamikor, vagy hogy a következő utazása szerencsés lesz-e.

A látogatók – szintén interaktív elemek segítségével – közelebbi pillantást is vethetnek a kiállított tárgyakra; digitális formában megforgathatják a zirci Ciszterci Műemlékkönyvtárból [12] kölcsönzött **éggömböt**, amelyen 1250 csillag látható 64 csillagképbe rendezve. A gyerekek feltekerhetik a napkorongot az ég legmagasabb pontjára Szent Iván napjánál, ugyanitt jelképesen tüzet is ugorhatnak, de lehetőség nyílik majd gyönyörű hasonmás imakönyvek lapozgatására is.

A tárlaton a látogatók távcső nélkül is alaposan szemügyre vehetik a **zodiákus tizenkét állatövi jegyét**. Ezeket képeslapként is elküldhetik maguknak a kiállítás fotópontjából, vagy be is pecsételhetik határidőnaplójukba a kiállításhoz készült bélyegző segítségével.

[13]

[14]

Hiába igyekszünk megtervezni eljövendő teendőinket,
az események kimenetelét nem tudhatjuk előre.
Johannes Lichtenberger humanista csillagjós azt írja,
hogy Isten három utat adott az embereknek a jövő megismerésére:
a hosszú életből adódó bölcsességet, a csillagok vizsgálatát
a prófétálást. A Prognosticatio első fametszetén Ptolemaiosz
a csillagokból való jövendölést, a mitológiai szibilla
Svéd Szent Brigittával és a végidőkről prófétáló,
Lollardus alakjai az isteni kinyilatkoztatás
Az ő együttes ábrázolásuk a korszak
forrásainak felsorakoztatása.
Lichtenberger korában
urának tekintettek.
Even if we try to plan ahead, we cannot predict the outcome
of events. The humanist astronomer Johannes Lichtenberger
writes that God has given human beings three ways
of knowing the future: the wisdom that comes from a lifetime,
the study of the stars and prophecy. In the first woodcut
of the Prognosticatio, Ptolemy and Aristotle depict divination
from the stars, while the mythological Sibyl, the mystical
Saint Bridget of Sweden and the little known prophet
of the end times, Reynhardus Lollardus, display the different
ways of prophesying. Their combined portrayal is a compilation
of the scientific and theological resources of the period.
Above them is Christ, who in Lichtenberger's time
was regarded as the lord of the planetary motions.

[15]

[16]

A kiállítás kurátorai:
Túri Klaudia, Varga Bernadett és Szovák Márton,
az OSZK Régi Nyomtatványok Tárának munkatársai.

A belsőépítészetért **Gazdag Mária**, az OSZK két korábbi tárlatáért is nemzetközi elismerést aratott tervező,
a grafikai munkákért a sokoldalú művész, a Misztrál együttessel frissen Kossuth-díjat kapott **Török Máté** felelt.

[17]

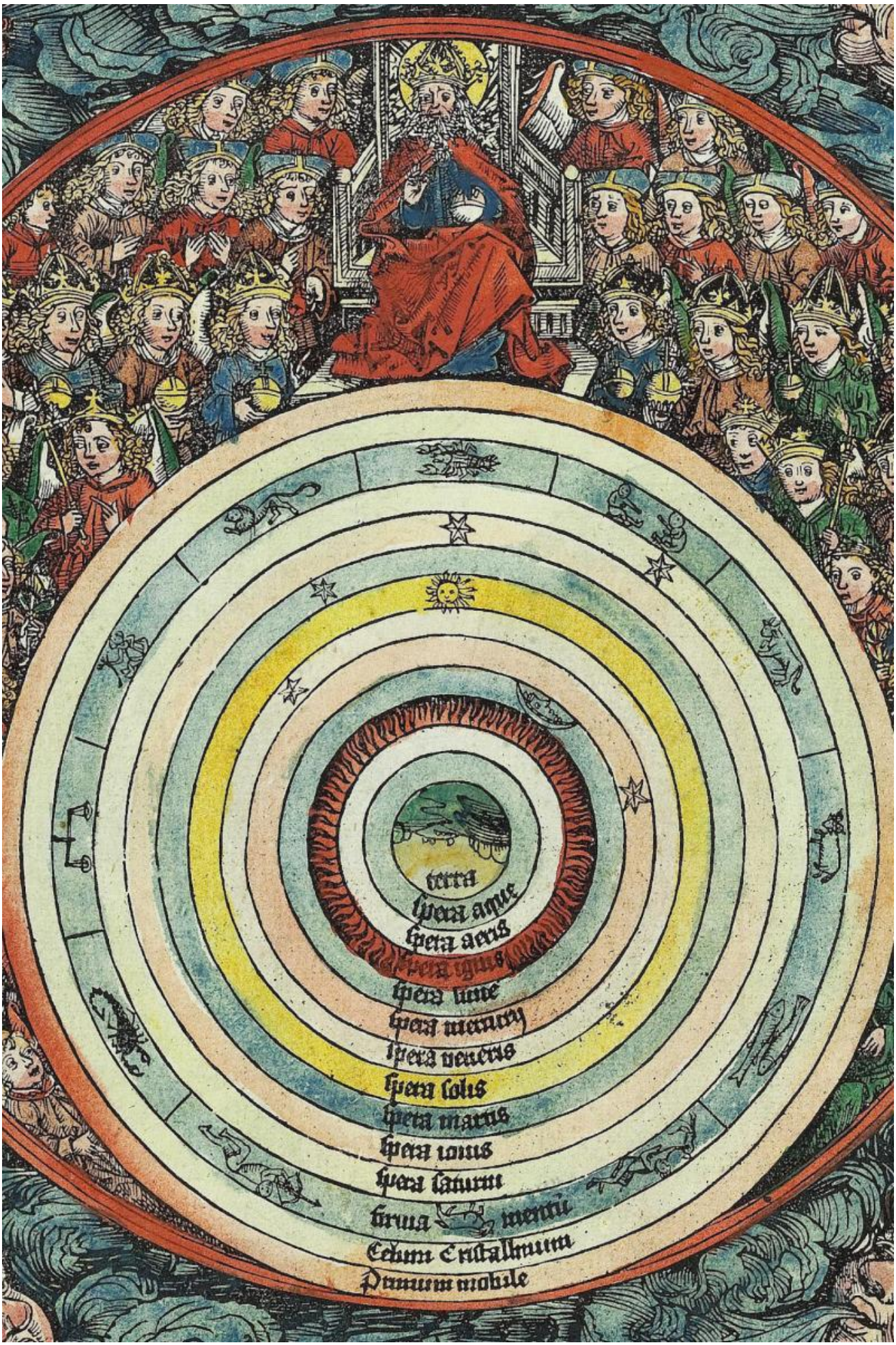
terra
spera aque
spera aeris
spera ignis
spera lune
spera mercurij
spera veneris
spera solis
spera martis
spera iouis
spera saturni
firma mentu
Celum Cristallinum
Primum mobile

[18]

28
27
26
25
56
55
54
53
84
83
82
81
96
26

[19]

AZ IDŐ
arcai
The Forms of TIME

[20]

Kapcsolódó tartalom:

OSZK CSEVEJ: Az idő arcai. Ne mondd, hogy nincs időd meghallgatni az időről egy csevejt [21]
2024/04/12 - 11:17

Forrás webcím: https://oszk.hu/kiallitasok/az-ido-arcai_240411-0713

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Ido-arcai_kiallitas_240411_slide_1.jpg
[2] http://csoportvezetes@oszk.hu
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_02.jpg
[4] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_05.jpg
[5] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_03.jpg
[6] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_01.jpg
[7] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_14.jpg
[8] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_04.jpg
[9] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_27.jpg
[10] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_17.jpg
[11] https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/rejtett-kincseink-pannonhalmi-horaskonyv
[12] https://oszk.hu/ciszterci_muemlekkonyvtar
[13] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_20.jpg
[14] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_21.jpg
[15] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_29.jpg
[16] https://oszk.hu/sites/default/files/Az-ido-arcai_kiallitas_OSZK_240411-0713_13.jpg
[17] https://oszk.hu/sites/default/files/promo_kepek-13_0.jpg
[18] https://oszk.hu/sites/default/files/promo_kepek-6.jpg
[19] https://oszk.hu/sites/default/files/promo_kepek-11.jpg
[20] https://oszk.hu/sites/default/files/promo_kepek-4.jpg
[21] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2024/04/28/az_ido_arcai_ne_mondd_hogy_nincs_idod_meghallgatni_az_idorol_egy_csevejt_oszk_csevej_s02e13
[22] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/kiallitas-archivum-2016
[23] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek